

Praktijkprikkel 2021-08

Praktijkprikkel Een fout staat vaak niet op zichzelf

Dat een incident vaak niet één maar meerdere oorzaken heeft, blijkt wel uit onderstaande melding over een patiënt die een tienvoudige dosis morfine kreeg.

Melding

Verpleegkundige A neemt telefonisch contact op met de arts-assistent om te vragen of een bolus morfine naast de morfiepomp mag worden gegeven aan een patiënt die zich niet comfortabel voelt. De arts gaat akkoord en geeft de verpleegkundige een mondelinge opdracht. De verpleegkundige herhaalt de opdracht. Het valt de arts niet op dat de verpleegkundige het heeft over 2,5 ml (=25 mg morfine) terwijl de arts 2,5 mg morfine bedoelt.

Verpleegkundige A is niet bevoegd om een bolus te geven. Ze draagt de opdracht over aan verpleegkundige B. Die voegt de bolus als ad-hoc medicatie toe aan de toedienregistratie. Ze tekent de bolus al af, maar komt niet toe aan het toedienen. Ze vraagt verpleegkundige C de bolus toe te geven. Verpleegkundige C ziet dat al is afgetekend en dient in alle hectiek de bolus van 2,5 ml toe zonder zich te realiseren dat de dosis wel heel hoog is. Ook laat verpleegkundige C zich niet controleren door een collega.

De patiënt krijgt 2 uur later opnieuw klachten. Verpleegkundige C krijgt toestemming opnieuw dezelfde bolus te geven. Ze ziet dan dat er een fout is gemaakt.

Analyse

In deze melding zijn op verschillende momenten fouten gemaakt.

1. De arts heeft bij het voorschrijven van de pomp niet gelijk aangegeven wat te doen bij onder andere doorbraakpijn.
2. Er is niet geverifieerd of de mondelinge opdracht van de arts door de verpleegkundige correct is begrepen.
3. De mondelinge opdracht is niet per omgaande door de arts schriftelijk bevestigd. De morfine bolus is door een verpleegkundige als ad-hoc medicatie aan de toedienregistratie toegevoegd.
4. Verpleegkundige B parafeert het toedienen van de morfine in de toedienregistratie, maar dient het zelf niet toe. Ze vraagt het verpleegkundige C te doen.
5. Verpleegkundige C dient - zonder zich te realiseren dat de dosering zeer hoog is - de morfine toe. Verpleegkundige C laat zich niet controleren door een collega.

Aanbevelingen

Voor voorschrijvers

- Geef bij het starten van een morfiepomp ook altijd door wat te doen bij onder andere doorbraakpijn.
- Geef alleen mondelinge opdrachten als het niet mogelijk is om een geneesmiddel in het elektronisch voorschrijfsysteem (EVS) voor te schrijven.
- Geef alleen een mondelinge opdracht aan een verpleegkundige die deze zelf uitvoert.
- Luister goed of de verpleegkundige die de mondelinge opdracht herhaalt de opdracht correct heeft verstaan en begrepen.
- Bevestig mondelinge opdrachten zo snel mogelijk in het EVS. De verpleging mag alleen medicatie als ad-hoc medicatie aan de toedienregistratie toevoegen als het voor de voorschrijver niet mogelijk is om het geneesmiddel in het EVS voor te schrijven.

Voor verpleegkundigen

- Schrijf mondelinge opdrachten op. Verifieer de juistheid van de opdracht bij de voorschrijver door deze te herhalen (closed loop communicatie).
- Vraag aan de voorschrijver de mondelinge opdracht per omgaande schriftelijk te bevestigen.
- Beperk het toevoegen van medicatie aan de toedienregistratie als ad-hoc medicatie alleen tot situaties waarin het voor de voorschrijver niet mogelijk is om het geneesmiddel in het EVS voor te schrijven.
- Neem alleen mondelinge opdrachten aan voor handelingen die je zelf uitvoert. Draag mondelinge opdrachten niet over aan een collega.

- Parafeer niet voor toedienen maar na toedienen van de medicatie.
- Controleer voor toedienen altijd zelf de medicatie. Vertrouw nooit op de controles van je collega.
- Laat het toedienen van de medicatie altijd controleren door een collega.